

ADRODDIAD I: PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU (TROSEDD AC ANHREFN)
AWDURDOD LLEOL GWYNEDD

DYDDIAD: 13 RHAGFYR 2018

ADRODDIAD GAN: Y CYNGHORYDD NIA JEFFREYS
(SWYDDOG CEFNOGI - CATHERINE E ROBERTS)

PWNC: DIWEDDARIAD BLYNYDDOL GAN Y BARTNERIAETH
DIOGELWCH CYMUNEDOL (GWYNEDD A MÔN)

1.00	PWRPAS YR ADRODDIAD
1.01	Rhoi trosolwg i Aelodau o weithgareddau Partneriaeth Diogelwch Cymunedol (PDC) Gwynedd a Môn yn ystod 2017/18, a'r datblygiadau ar gyfer 2018/19
2.00	CEFNDIR
2.01	Mae gofyn i'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol adrodd yn ffurfiol i'r pwyllgor hwn bob blwyddyn er mwyn cyflwyno trosolwg o weithgareddau. Mae hyn yn sicrhau bod y Bartneriaeth yn cyflawni ei hymrwymiadau yn unol ag adrannau 19 a 20, Deddf Cyfiawnder Troseddol a'r Heddlu 2006. Dyletswydd y pwyllgor yw craffu gwaith y Bartneriaeth, yn hytrach na gwaith yr aelodau (cyrff) unigol.
2.02	Mae dyletswydd statudol ar Awdurdodau Lleol yn unol â Deddf Trosedd ac Anrhefn 1998, a'r diwygiadau dilynol yn sgil Deddf Heddlu a Chyfiawnder Troseddol 2002 a 2006, i weithio mewn partneriaeth gyda'r Heddlu, y Gwasanaeth Iechyd, y Gwasanaeth Prawf a'r Gwasanaeth Tân ac Achub , i ymdrin â'r rhaglen diogelwch cymunedol leol. Dyma'r prif asiantaethau sy'n ffurfio'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol. Mae gan y Bartneriaeth ddyletswydd i ymdrin â - <ul style="list-style-type: none"> • Trosedd ac Anrhefn • Camddefnyddio Sylweddau • Lleihau Aildroseddu • Cyflwyno asesiad strategol i adnabod blaenoriaethau (gwaith sydd bellach yn cael ei wneud yn rhanbarthol) • Rhoi cynlluniau ar waith i ymdrin â'r blaenoriaethau hyn (mae cynllun bellach yn bodoli ar sail ranbarthol a lleol)
2.03	Mae partneriaeth wedi bodoli yn Ynys Môn a Gwynedd ers 1998. Fodd bynnag, mae wedi gweithredu fel Partneriaeth ddwy-sir dros y pum mlynedd a hanner diwethaf.
3.00	BLAENORIAETHAU/DOGFENNAU'R BARTNERIAETH AR GYFER CRAFFU
3.01	Mae'r bartneriaeth yn gweithio'n unol â chynllun blynyddol, sy'n seiliedig ar gynllun rhanbarthol tair blynedd. Atodir adroddiad perfformiad diwedd blwyddyn 2017/18, a cynllun 2018/19, (atodiadau 1,2)
3.02	Mae saith blaenoriaeth yn denu sylw'r Bartneriaeth. Dyma'r blaenoriaethau ar gyfer 2017/18 a 2018/19. Mae'r blaenoriaethau hyn yn seiliedig ar asesiad strategol. Y blaenoriaethau yw -

	<ul style="list-style-type: none"> • Lleihau troseddu sy'n seiliedig ar ddiodefwyr (troseddau meddiangar yn unig) • Lleihau Ymddygiad Gwrthgymdeithasol • Cefnogi Pobl fregus i'w hatal rhag bod yn ddiodefwyr trosedd • Codi hyder i adrodd am ddigwyddiadau o gam-drin domestig • Codi hyder i adrodd am gam-drin rhywiol • Mynd i'r afael â chamddefnyddio sylweddau yn yr ardal • Lleihau Aildroseddu
4.00	Y PRIF NEGESEUON SY'N DEILLIO O WEITHGARWCH 2017/18
	<p>Atodir adroddiad diwedd blwyddyn y Bartneriaeth. Mae'r adroddiad yn dangos y sefyllfa mewn perthynas â'r blaenoriaethau uchod, sef -</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cafwyd cynnydd o 13.3% yn y Troseddu sy'n seiliedig ar Ddiodefwyr yng Ngwynedd yn ystod hanner cyntaf 2018/19. Dengys y dadansoddiad mai cynnydd yn effeithiolrwydd y broses o gofnodi troseddau yw hyn, yn hytrach na chynnydd yn nifer y troseddau; mae'r newidiadau wedi cael effaith sylweddol ar nifer y troseddau treisgar a'r troseddau rhywiol a gofnodwyd. Mae newidiadau i'r broses o gofnodi achosion stelcio ac aflonyddu hefyd wedi cyfrannu at gynnydd ar draws yr ardal gyfan. Cyn mis Ebrill 2018, dim ond pan oeddynt yn brif droseddau y byddai'r rhain yn cael eu cofnodi; fodd bynnag, maent bellach yn cael eu cofnodi ym mhob achos perthnasol. Er enghraifft, petai person yn adrodd bod rhywun wedi ymosod arnynt, ac yn datgelu ei fod yn rhan o achos cyfredol o aflonyddu, dim ond yr ymosodiad fyddai wedi cael ei gofnodi. Fodd bynnag, ers mis Ebrill 2018, mae'r ymosodiad A'R aflonyddu yn cael eu cofnodi fel troseddau ar wahân. Mae Gwynedd ychydig yn uwch na'r cyfartaledd o gymharu â'r Grŵp Mwyaf Tebyg (MSG), a rhagwelir y bydd yn parhau'n sefydlog. • Bu gostyngiad o 6.3% mewn Troseddu Meddiangar, gan gynnwys lladrata o dai, yn 2018/19 o gymharu â'r un cyfnod y flwyddyn flaenorol. O gymharu â'r MSG, mae troseddau meddiangar yng Ngwynedd ychydig yn is na'r cyfartaledd. Bu cynnydd mewn lladrata yn ymwneud â busnesau a lladrata o geir ym mis Awst 2018 yn ardal Tref Caernarfon, ac felly paratowyd gorchymyn gweithredol a chynhaliwyd ymgyrch dillad cyffredin yn ystod oriau brig, gan dargedu'r ardaloedd/strydoedd lle nodwyd y problemau amlycaf. • Mae nifer y dioddefwyr troseddau dro ar ôl tro (3 neu fwy mewn 12 mis) yn parhau i gynyddu yng Ngwynedd yn 2018/19 o gymharu â'r un cyfnod y flwyddyn flaenorol. Mae'r un patrwm i'w weld ledled Gogledd Cymru. Ar draws ardal y llu, mae 70% o'r diodefwyr dro ar ôl tro yn ddiodefwyr

	<p>troseddau treisiol; gan fod y newidiadau i'r prosesau cofnodi wedi cael effaith sylweddol ar lefelau troseddau treisgar, mae mwy o ddiodefwrwr dro ar ôl tro wedi cael eu hadnabod.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae'r ymddygiad gwrthgymdeithasol a adroddir i Heddlu Gogledd Cymru yn amrywio'n dymhorol, gyda nifer sylweddol uwch o adroddiadau am ddigwyddiadau yn ystod misoedd yr haf o gymharu â'r gaeaf. Mae lefelau ymddygiad gwrthgymdeithasol yng Ngwynedd yn is yn 2018/19 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Caiff yr achosion o ddiodefwrwr a lleoliadau dro ar ôl tro, ynghyd â diodefwrwr bregus a risg uchel, eu cyfeirio i'w hadolygu'n fisol gan grŵp tasg aml-asiantaeth. Mae Caernarfon wedi'i adnabod fel ardal lle mae ymddygiad gwrthgymdeithasol yn broblem, yn bennaf ymysg pobl ifanc. Cynhaliwyd ymgyrch i fynd i'r afael â hyn a chynnig gweithgareddau amgen i bobl ifanc dros gyfnod yr haf. Mae gwerthusiad o'r prosiect wedi dangos ei fod wedi llwyddo gan fod nifer y digwyddiadau'n ymwneud ag ymddygiad gwrthgymdeithasol yng Nghaernarfon dros gyfnod yr haf eleni yn is na'r llynedd, gyda'r llwyddiant mwyaf yn wardiau Menai, Cadnant a Seiont. Dyma oedd y wardiau lle cafwyd y problemau mwyaf cyn cynnal yr ymgyrch a'r gweithgareddau. • Bu cynnydd yn y Troseddau Casineb yng Ngwynedd yn hanner cyntaf 2018/19, o gymharu â'r un cyfnod yn 2017/18, gyda 71 trosedd wedi'u cofnodi yn y flwyddyn hyd yma, o gymharu â 66 yn y flwyddyn flaenorol. • Gan fod ffocws cenedlaethol ar gywirdeb cofnodi troseddau, cafodd y newidiadau i'r dull o gofnodi troseddau sy'n seiliedig ar ddiodefwrwr effaith arwyddocaol ar droseddau domestig. O ganlyniad, mae'r adroddiadau am Droseddau Domestig yng Gwynedd wedi cynyddu. Mae nifer y diodefwrwr troseddau domestig dro ar ôl tro yng Ngwynedd yn is yn 2018/19 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. • Mae lefelau'r Trais Rhywiol Risg Uchel a gofnodwyd yng Ngwynedd wedi gostwng 14.7% o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. O gymharu â'r MSG, mae trais rhywiol yng Ngwynedd yn uwch na'r cyfartaledd. • Mae aildroseddwrwr yn unigolion sy'n 18 oed neu hŷn sydd wedi troseddu deirgwaith neu ragor mewn 12 mis; felly mae'r nifer a nodir ar gyfer bob mis yn gipolwg ar y 12 mis blaenorol. Mae nifer yr aildroseddwrwr yng Ngwynedd yn parhau i fod yn sefydlog, gyda gostyngiad bychan o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.
5.00	PRIF LWYDDIANNAU 2017/18

- O'r 34 gweithred yng nghynllun 2017/18, ar ddiwedd y flwyddyn, roedd 33 yn wyrdd (cyflawnwyd), ac un yn ambr (gwaith wedi'i wneud ond heb ei gwblhau).
- Roedd y weithred ambr yn ymwneud â chwblhau Adroddiad Lladdiad Domestig Gwynedd (ALID). Mae'r weithred hon wedi cael ei hadolygu yn y cynllun presennol (ALID newydd) oherwydd prin iawn y gellir cwblhau ALID o fewn cyfnod 12 mis.
- Mae'r Bartneriaeth hefyd wedi adolygu'r mesurau perfformiad y mae'n ei ddefnyddio gyda'r cynllun, credwn y bydd y mesurau newydd yn rhoi darlun cywirach a manylach.
- Mae'r bartneriaeth wedi gweld newid yn y ffordd yr ymdrinnir ag Ymddygiad Gwrthgymdeithasol. Mae'r Heddlu wedi bod yn arwain ar grwpiau amlasiantaethol newydd, er mwyn cynnig mwy o ymyrraeth gynnar. Mae hyn yn cynnwys grŵp sy'n cyfarfod pob wythnos, yn cynnwys yr holl wasanaethau sy'n ymwneud â thai, yn y sector statudol a'r trydydd sector, yr heddlu a phartneriaid eraill.
- Cynhaliwyd ymgyrch lwyddiannus i godi ymwybyddiaeth am drais domestig ymysg y cyhoedd yn Ysbyty Gwynedd ym mis Tachwedd - i gyd-fynd â'r Ymgyrch Rhuban Gwyn Cenedlaethol
- Cynhaliwyd ymgyrch i godi ymwybyddiaeth am drosedd, camddefnyddio sylweddau, cam-drin rhywiol a chadw'n saff i fyfyrwyr Bangor yn ystod Wythnos y Glas.
- Gwariodd y Bartneriaeth y grantiau yn llawn yn 2017/18 ac rydym yn rhagweld y bydd yr un peth yn digwydd yn ystod y flwyddyn ariannol hon.
- O ran y sefyllfa sy'n ymwneud ag adolygiadau Lladdiad Domestig, mae'r bartneriaeth ddwy-sir ar hyn o bryd yn arwain ar ddau (y ddau yng Ngwynedd) ac mae un wedi cael ei gyflwyno'n ddiweddar i banel ansawdd y Swyddfa Gartref.
- Mae panel sy'n weithredol yn Ynys Môn, sef y - VARM (Vulnerable and Risk Management Meeting), yn y broses o gael ei werthuso. Mae'r grŵp, sydd gyda chynrychiolaeth o wasanaethau gofal cymdeithasol, lechyd a'r Heddlu'n cydweithio i fodloni anghenion unigolion sydd â phroblemau iechyd meddwl (posib) ac, sy'n achosi galw uchel am wasanaethau. Rydym bellach yn gweithio ar beilot o'r grŵp mewn rhan o Wynedd, mwyaf thebyg yn Meirionydd.
- Parhau i ddatblygu mae gofynion deddf newydd Llywodraeth Cymru ar Drais yn erbyn merched, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (TyeMCDTR). O ran y gofynion statudol newydd, eisoes rydym wedi -
  - Penodi Ymgynghorydd rhanbarthol newydd

- Sefydlu Bwrdd rhanbarthol i oruchwylio datblygiad proses strategaeth a chomisiynu ranbarthol newydd
- Dechrau'r broses o aildrefnu'r tîm cefnogol ar gyfer y rhaglen hon. Bydd y tîm i'r dyfodol yn adnodd rhanbarthol, yn wahanol i'r cydlynwyr lleol sydd gennym ar hyn o bryd.
- Datblygu strategaeth TyeMCDTR ranbarthol, sydd wedi cael ei derbyn gan Llywodraeth Cymru, ac yn ddiweddar wedi ei gytuno yn y Cabinet.
- Un o brif ofynion Deddf TyeMCDTR Cymru yw cyflwyno fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol. Roedd hwn yn gofyn i holl staff Awdurdodau Lleol dderbyn hyfforddiant ar lefelau penodol ar Gam-drin Domestig. Nid ydi hyn yn dasg hawdd, ac mae'n profi i fod yn sialens.
- Mae trafodaethau wedi cychwyn yn rhai gwasanaethau, i adnabod pencampwyr arfaethedig ac ymgeiswyr sy'n gymwys i gyflawni Grwpiau 2 a 3 (yn ôl eu trefn) y Fframwaith Hyfforddiant Cenedlaethol
- Mae'r gwasanaeth camddefnyddio sylweddau dwy-sirol newydd ar gyfer plant a phobl ifanc wedi cael ei sefydlu yn y cyfnod hwn, mae'r tîm o 5 nawr yn ei le, maen nhw'n weithredol, ac yn adeiladu ar rwydweithiau a chydweithio ar draws y ddwy Sir. Mae'r bartneriaeth hefyd wedi bod yn llwyddiannus wrth gadw arian gan grant rhanbarthol , TyeMCDTR i gomisiynu'r rhaglen Tadau Gofalgar am gyfnod deuddeg mis arall. Cwrs gwirfoddol, sy'n ymdrechu i wella agweddau ac ymddygiadau tadau anodd.
- Yn ystod y cyfnod hwn, roedd y bartneriaeth yn ceisio cynnal proses ymgynghori gyda'r cyhoedd, i holi am eu barn ar faterion trosedd ac anrhefn, ac yn bwysicach i weld pa mor saff mae ein dinasyddion yn teimlo yn ein cymunedau. Ddaru 987 o drigolion ymateb, roedd 94% yn teimlo'n ddiogel neu'n weddol ddiogel yn ystod y dydd, a 77% yn y nos. Y prif bryder i breswylwyr oedd diffyg Heddlu ar y strydoedd, ac yn ail oedd materion cyffuriau ac alcohol yn y gymuned. Yn ychwanegol, ddaru 48 o bobl ifainc (o dan 25) ymateb i'r holiadur, ac i'r cwestiynau fel yr uchod, 88% a 61% (atodiad 3)
- Her sylweddol newydd yng ngogledd Cymru, nid yn annhebyg i'r mwyafrif o ardaloedd eraill yn Mhrydain bellach, yw'r agenda Llinellau Sirol (gangiau cyffuriau cyfundrefnol), mae yna fygythiad sylweddol i ogledd Cymru gan gangiau o'r fath sy'n dod o ardaloedd Manceinion a Merswy ac yn sefydlu gweithgarwch gwerthu cyffuriau yn yr ardal. Mae llawer o waith codi ymwybyddiaeth wedi bod yn y misoedd diwethaf, a sefydlwyd grŵp Gangiau Trosedd Cyfundrefnol Dwy-sirol, sy'n cael ei arwain gan yr Heddlu.
- Mae'r 7 Gorchymyn Mannau Cyhoeddus Dynodedig a oedd yn bodoli yng Ngwynedd bellach wedi cael eu hystyried yn gyfleoedd priodol i newid yn Orchmynion Gwarchod Mannau Cyhoeddus. Mae'r gorchmynion hyn yn eu

	<p>Ile i gynorthwyo'r Heddlu i ymdrin ag ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n gysylltiedig ag alcohol. Rydym nawr yn y dyddiau cynnar o ystyried gorchymyn newydd i ardaloedd ym Mangor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mae Llywodraeth Cymru wedi cymeradwyo buddsoddiad cyfalaf i wella adeilad Craig Hyfryd yng Nghaergybi, lle mae'r ddarpariaeth camddefnyddio sylweddau wedi'i lleoli. Rydym ar hyn o bryd yn aros i gael cadarnhad y Bwrdd Iechyd cyn bwrw ymlaen â'r datblygiadau. Rydym hefyd mewn trafodaethau gyda iechyd a phartneriaid eraill parthed y posibilrwydd o fod yn rhan o'r datblygiad canolfan iechyd ym Mangor o dan y cynllun adnewyddu, ond mae'n ddyddiau cynnar.
6.00	PRIF GERRIG MILLTIR 2018-19-20
	<ul style="list-style-type: none"> • Yn anffodus, mae'r bartneriaeth yn cynnal dau Adolygiad Lladdiad Domestig ar hyn o bryd, yn sgil dwy farwolaeth yng Ngwynedd, mae'r un a ddigwyddodd ym mis Gorffennaf 2016 wedi cael ei gyflwyno i'r Swyddfa Gartref yn ddiweddar. Digwyddodd y llall ym mis Gorffennaf 2017 ac mae'n parhau i fod yn y cam critigol. Mae gan y bartneriaeth ddyletswydd statudol i gynnal yr adolygiad hwn. Bydd y gweithgarwch hwn yn gofyn am lefel o ymrwymiad ac adnoddau cefnogi eto eleni. • Cynnal y trafodaethau priodol, er mwyn ystyried gorchymyn manau cyhoeddus newydd ym Mangor, gan sicrhau ein bod yn adlewyrchu yn effeithiol ar y broses cyn mynd a chynnig i'r Cabinet. • Yn ystod y cyfnod hwn, comisiynodd Llywodraeth Cymru adolygiad pellach i ddiogelwch cymunedol ar sail Cymru gyfan. Mae'r prif ganfyddiadau wedi cael eu rhannu gyda phartneriaid yn lleol. Fodd bynnag rydym yn parhau i aros am gynllun manwl o strategaeth newydd Llywodraeth Cymru ar gyfer hyn yng Nghymru. Y nod yw cael glasbrint ar gyfer materion cyfiawnder yng Nghymru • Parhau i weithio ar drawsnewid agenda TyeMCDTR ar lefel ranbarthol. • Defnyddio'r Grŵp Llywio MARAC lleol (cynhadledd asesu risg amlasiantaethol – sy'n edrych ar achosion cam-drin domestig) fel modd o fwydo i'r broses adolygu MARAC Rhanbarthol. Sicrhau bod gwersi o'r ALID, os ydynt yn berthnasol, hefyd yn cael eu bwydo i mewn i'r adolygiad hwnnw. • Gweithredu'r cynllun sydd ynghlwm. Mae rhai o'r prif ddatblygiadau'n cynnwys - <ul style="list-style-type: none"> ○ Hwyluso mwy o ymwybyddiaeth o sgamiau rhwng gwasanaeth gofal Cymdeithasol Oedolion Ynys Môn a'r gwasanaeth safonau masnach. ○ Gweithio gyda'r Heddlu i adnabod ffyrdd o dystiolaethu'r angen i barhau â'r GGMC (wedi'i gosod gan yr ALI) ○ Asesu effeithiolrwydd ein mesur deilliant newydd. ○ Sicrhau bod y MARAC (Cynhadledd asesu risg amlasiantaethol - sy'n ymdrin â dioddefwyr cam-drin domestig) lleol yn rhan o hyn ac yn

	<p>cyfrannu at adolygiad MARAC Gogledd Cymru, sy'n cael ei arwain gan yr Heddlu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Hwyluso hyfforddiant arbenigol Trais yn y Cartref, ar gyfer gweithwyr sydd yn cefnogi pobl ifainc yn y gwasanaeth ôl 16.
7.00	ARGYMHELLION
7.01	Nodi cynnwys yr adroddiad a'r dogfennau atodol, a nodi p'un a yw'r Pwyllgor Craffu yn cefnogi'r blaenoriaethau a chyfeiriad y gwaith i'r dyfodol.
8.00	ATODIADAU
8.01	<ol style="list-style-type: none"> 1. Adroddiad Diwedd Blwyddyn 2017/18 2. Cynllun Gweithredu 2018/19 3. Ciplun o'r ymgynghoriad cyhoeddus 2017/18